

SV-135 1 Velferdssosiologi

Kandidat 5412

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
1 SV-135, forside	Flervalg	Automatisk poengsum	Lvert
2 SV-135, oppgave 1	Skriveoppgave	Manuell poengsum	Lvert
3 SV-135, oppgave 2	Skriveoppgave	Manuell poengsum	Lvert

SV-135 1 Velferdssosiologi

Emnekode	SV-135	PDF opprettet	21.09.2017 11:37
Vurderingsform	SV-135	Opprettet av	Emma Hansen
Starttidspunkt:	09.12.2016 10:00	Antall sider	8
Sluttidspunkt:	09.12.2016 15:00	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201701030000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

SV-135, forside

Emnekode: SV-135

Emnenavn: Velferdssosiologi

Dato: 9. desember

Varighet: 5 timer

Tillatte hjelpemidler: Tospråklig ordbok

Merknader:

Du har fem timer til rådighet på eksamen, vær påpasselig med hvordan du bruker tiden slik at du får tid til å svare på de oppgavene du skal på en balansert måte (dvs. omtrent likt fordelt mellom oppgave 1 og oppgave 2).

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

- Ja
 Nei

SV-135, oppgave 1

Gjør rede for og drøft to av de tre begrepene nedenfor her, du velger selv hvilke to du vil ta for deg.

- a) Makt
- b) Forsørgelsessystem
- c) Sosial kapital

Skriv ditt svar her...

BESVARELSE

a)

Makt er en essensiell komponent i et hvert samfunn. Styrkeforholdet mellom diverse parter og interesser er definerende for selve utformingen av samfunnet. Makt kommer i ulike former, og vi operer med flere forskjellige maktbegrep. Vi kan gi eksempler på noen her.

I overordnet form er én mulig definisjon av makt at det er evne til å påvirke eller begrense aktørers handlingsrom. Beslutningsmakt er evne til å trenge gjennom sin vilje på tross av hindringer. Institusjonell makt handler om hva som formelt og uformelt definerer forholdet mellom de som har og vil ha makt. Strukturell makt ligger innvevd i samfunnsstrukturene. Den oppfattes gjerne som noe som ligger naturlig tilstede i samfunnet. Derav kan den ofte tas for gitt som legitim. Definisjonsmakt er evne til å påvirke beslutningstakere og folkeopinionen.

Vi har ulike kanaler å gå gjennom for å utøve makt, og peker gjerne ut fire maktkanaler: den folkevalgte, den korporative, direkte aksjoner og mediekanelen. Den folkevalgte kanalen formidler folkets representative demokratiske makt gjennom valg av politikere til å utøve makt på vegne av dem. Den korporative kanalen er knyttet til arbeidslivet, og består for eksempel av arbeidslivsorganisasjoner og interesseorganisasjoner for diverse profesjoner. Direkte aksjoner er ad hoc aksjoner for å påvirke styringsmaktene. Mediekanelen representerer et sterkt middel for å påvirke folkeopinionen og formidle informasjon gjennom media.

I diskusjoner om maktbruk er det et vesentlig spørsmål om den oppfattes som legitim. Regjeringens maktutøvelse har for eksempel legitimitet gjennom dennes demokratiske forankring. Folket har bestemt styrkeforholdet på Stortinget, hvilket er bestemmende for hvem som får utøve regeringsmakt. I diktaturer kan statsmakten være beholdt av en person eller en liten gruppe for eksempel utelukkende ved militær kontroll, og av mange tillegges liten legitimitet. Likeledes kan makt som utøves på andre nivåer i samfunnet oppfattes som legitim eller illegitim.

For å gå nærmere inn på makt i et velferdssosiologisk perspektiv, kan vi knytte makt opp til definisjon og forståelse av sosiale problemer. At noe anerkjennes som et sosialt problem krever en tilstrekkelig stor

oppslutning om at dette er et problem som er samfunnets ansvar. En tilstrekkelig oppslutning krever at fenomenet i første omgang settes på agendaen. Da er spørsmålet hvem som setter agendaen. Forskjellige aktører vil ha forskjellig interesse av hvorvidt fenomenet får utfolde seg videre eller ikke. Aktører med definisjonsmakt kan da søke å definere fenomenet som enten normalt og av liten samfunnsinteresse, eller et sosialt problem som må være et statlig ansvar. Her kan de ulike kanalene benyttes. For eksempel bruker en arbeidslivsorganisasjon den korporative kanalen til å påvirke myndighetene. Et annet, mer konkret eksempel er bruk av direkte aksjoner for å få gjennomslag for statlig støtte til rekonstruksjon av bryst for brystkreftofre. En påvirker den offentlige virkelighetsforståelsen av fenomenet. Vi snakker her om definisjonsmakt.

b)

I velferdsstaten er velferd et område preget av flere aktører. Totalbildet som dannes av disse aktørene, gir innbyggerne det velferdstilbudet som ligger til grunn for deres forsørgelse. Vi har fire forsørgelsessystemer: staten, markedet, familien og frivillige organisasjoner.

Staten har grunnleggende interesse av at dens innbygere blir forsørget. Hvor mye en stat involverer seg i forsørgelse av innbyggerne, varierer imidlertid. I Norge har vi en omfattende velferdsstat. Denne skal fungere som et sikkerhetsnett. Der de andre systemene ikke klarer fange opp et individ, kommer velferdsstaten inn som en grunnleggende sikkerhet. Eksempelvis kan staten tilby arbeidsledighetstrygd når innbyggere ikke finner arbeid. Forsørgelsesstøtte tilbys imidlertid ikke bare på kritiske punkt i livet. Vi sier gjerne at velferdsstaten følger oss fra vugge til grav. I dette ligger at diverse statlige tilbud og støtte kan finnes over hele livsløpet. Blant annet støttes familier med barn økonomisk. Det er også staten som har ansvaret for eldreomsorg.

Markedet fordeler også velferd og mulighet for forsørgelse. Arbeidsmarkedet gir individet mulighet for å forsørge seg selv og andre gjennom en arbeidsinntekt. Her bør også sammenhengen mellom markedet og mulighet for statlig forsørgelse trekkes inn. Den norske velferdsstaten forutsetter økonomisk vekst og høy sysselsetting. Staten er avhengig av skatteinntekter for å opprettholde velferdstilbud. Markedet er altså av grunnleggende viktighet for statens evne til å forsørge innbyggerne.

Etter å ha tatt for oss staten og markedet, står vi igjen med det vi gjerne kaller sivilsamfunnet. Dette kan deles inn i familien og frivillige organisasjoner. Familien er det viktigste forsørgelsessystemet ved siden av markedet. I familien fordeles også ressurser. Ektefeller har en gjensidig forsørgelsesplikt overfor hverandre. Videre forsørger foreldre barn, og barn kan bidra til å forsørge sine foreldre når de blir gamle. Sistnevnte er i dag riktignok en oppgave som hovedsakelig faller på staten. I tillegg til ren økonomisk støtte, tilbyr familien også støtte og omsorg. Familien står for en svært stor mengde ubetalt omsorgsarbeid.

Frivillige organisasjoner er organisasjoner som ikke jobber med profitt som mål. Medlemmene hever i all hovedsak ikke lønn, og et eventuelt økonomisk overskudd skal gå til å videreutvikle organisasjonen. De er ideelle, og jobber innenfor ulike felt og for ulike interessegrupper. På velferdsfeltet kan hjelpeorganisasjoner bidra til forsørgelse av individer som trenger dette på grunn av en vanskelig personlig situasjon. Slike hjelpetilbud kan være å tilby mat til fattige eller en soveplass til hjemløse. Eksempler på hjelpeorganisasjoner er Røde Kors og Kirkens bymisjon.

Som innledende nevnt, går de ulike systemene sammen og former et større bilde. Dette innebærer at de ikke operer uavhengig av hverandre, men snarere påvirker og definerer hverandre. Vi har sett eksempler på dette

samspeilet i den tidlige redegjørelsen i henholdsvis statens overtakelse av ansvar fra familien for de eldre i samfunnet. Slik sett har staten ekspandert sitt funksjonsområde, mens familien har blitt tappet eller avlastet for en funksjon. Systemene eksisterer ikke hver for seg i sitt eget vakuum, men er hele tiden med på å definere forholdene for de andre.

SV-135, oppgave 2

Her skal du svare på ei av dei to oppgåvene, a eller b.

a) Michael Lipsky skriver om «bakkebyråkratane». Gjer greie for sentrale kjenneteikn ved bakkebyråkratane i Noreg, og beskriv faglege og etiske dilemma dei står overfor i dagens velferdssamfunn. Sørg for å bruke sosiologiske begreper i diskusjonen din.

b) Det har kommet mange flyktninger til Noreg de senere årene. Diskuter korleis familie, frivillige organisasjoner og arbeidslivet kan bidra positivt til flyktningers levekår og livskvalitet. Sørg for å bruke sosiologiske begreper i diskusjonen din.

Skriv svaret ditt her...

BESVARELSE

b)

Innvandring og flyktninger er til stadighet et hett tema i den norske samfunnsdebatten. Særlig aktuelt er den i en tid hvor vi opplever det vi kaller en flyktningekrise. Fra flyktningers perspektiv er det å komme til Norge en ny start på godt og vondt. Det gode liv er ingen garanti, men flere aktører jobber for å legge forholdene til rette. Denne oppgaven vil diskutere hvordan familie, frivillige organisasjoner og arbeidslivet kan bidra positivt til flyktningers levekår og livskvalitet. For å begrense oppgavens omfang vil fokuset ligge på henholdsvis språklig og kulturell integrering, og økonomiske levekår.

For å innlede kan det være relevant å kort definere levekår og livskvalitet. Levekår kan ses som faktorer som ligger til grunn for livsførsel. Livskvalitet er subjektivt og handler om forståelsen av hva et godt liv er. En kan leve hva en selv mener er et tilfredstillende liv på tross av dårlige levekår, men disse representerer uansett hindringer. Levekår kan altså regnes som midler til å oppnå god livskvalitet.

Det må skilles mellom flyktninger og andre kategorier av innvandrere. De er ikke arbeidsinnvandrere som kommer i anledning en mulig inntekt. Fare for liv og helse har røsket dem opp fra sine røtter, og sendt dem på en ferd mot et mer eller mindre fremmed samfunn. Det er også viktig å ta i betraktning at flyktninger heller ikke er en homogen gruppe av mennesker. Grunnene til migrasjonen kan variere. De kan ha flyktet fra krig, eller de kan være politiske flyktninger. Noen kommer fra samfunn som likner det norske, andre opplever et større kulturelt gap å krysse. De kan ha et svært forskjellig utgangspunkt ved innvandringen til Norge.

Dermed kan vi etablere integrering i det nye samfunnet som en umiddelbar utfordring som møter flyktingene. Dette er en toveis-prosess. Det norske samfunnet må integrere flyktninger, mens flyktninger må la seg integrere. Her ligger det et viktig skille mellom integrering og assimilering. Integrering legger ikke til grunn at innvandrere totalt skal forstå fra sin kultur. Det handler om å tilpasse seg normer og verdier for å

kunne fungere i det nye samfunnet. Så hvordan kan familie, frivillige organisasjoner og arbeidslivet bidra til integrering?

Familien kan være både et hinder for og en kilde til integrering. Det er i familien en gjennomgående sin primærsosialisering. Innad i en familie som er svært bevisst på sine opprinnelige normer, verdier og tradisjoner, kan det dannes motvilje mot integrering i frykt for å "miste" sin egen kultur. Barn i flyktningfamilier kan dermed risikere å sosialiseres inn i samme mønster som sine foreldre, og da ikke gjennomgå en god integreringsprosess. I motsatt tilfelle kan familien legge til rette for integreringen. Gjennom at familien aktivt søker kontakt med det norske samfunnet, sikres en primærsosialiseringen i harmoni snarere enn konflikt med omgivelsene.

Hva så med frivillige organisasjoners rolle? Som et svar på flyktningskrisen, har det sivile samfunnet engasjert seg ved å opprette organisasjoner med integrering som formål. I slike organisasjoner kan flyktninger lære om språk, kultur og samfunnet. De får omgås nordmenn som tar dem vel i mot, og er interessert i å hjelpe dem til å oppnå harmoni med det norske samfunnet. Men organisasjoner som jobber konkret for integrering trenger ikke nødvendigvis ha monopol på denne funksjonen innad i organisasjonsmylderet. Norge kjennetegnes av et omfattende organisasjonsliv og en forkjærlighet for "grasrota". En bør dermed også ta i betraktning hva lokale organisasjoner som idrettslag og liknende kan komme med av bidrag. Gjennom engasjement i nærmiljøet settes flyktninger rett inn i en "typisk norsk" kontekst, der de omgås nordmenn og får førstehåndserfaring med bruk av språk hvordan det norske samfunnet fungerer. Videre er dette en ypperlig arena for å bygge sosial kapital. Her blir en kjent med og danner relasjoner til menneskene i lokalmiljøet.

Arbeidslivet har mange av de samme bidragene som engasjement i frivillige organisasjoner. Det gir en arena for integrering og tilhørighet til et av samfunnets fellesskap. I arbeidslivet opparbeides også sosial kapital. Gjennom arbeidsplassen kan en få venner og nettverk. Arbeidets betydning som en i seg selv verdi kan heller ikke avskrives i en norsk kontekst. Det har blitt hevdet at nordmenn har et nærmest religiøst forhold til arbeid. Å være i arbeid blir sett på som å være integrert og deltakende i samfunnet. I motsatt tilfelle kan en stemples som marginalisert og til dels sosialt ekskludert om en står utenfor arbeidslivet.

Hittil har fokuset ligget på språklig og kulturell integrering. Etter hva som er gjennomgått, kan disse ses som positive bidrag til flyktingers livskvalitet. En manglende integrering må etter alt å dømme representere vesentlige utfordringer som hemmer individet i livet. Manglende språkkunnskaper vil fungere hemmende i møte med andre mennesker og samfunnets institusjoner. Videre vil både dette og andre faktorer i en manglende kulturell integrering fungere marginaliserende. Deltakelse i samfunnet blir vanskeligere, og det kan også oppstå konflikt mellom subkulturer og samfunnskulturen. Kombinasjonen av forskjeller og liten forståelse av disse, avler frykt og stigmatisering. Det å bli stigmatisert av resten av samfunnet vil skape mange begrensninger og ha en svært uheldig effekt på individets livskvalitet.

Videre er et relevant spørsmål hvordan de tre arenaene kan ha positive bidrag til økonomiske levekår. Familien fungerer som et vitalt forsørgelsessystem. Ektefeller forsørger hverandre, og foreldre forsørger barn. Familien kan også bidra med forsørgelse av de eldre familiemedlemmene. Sammen med familien er arbeidslivet. En arbeidsinntekt er selvsagt sentral i spørsmålet om økonomiske levekår. Direkte hva angår økonomiske levekår, kan frivillige organisasjoner danne et ekstra sikkerhetsnett for flyktninger i en særlig utsatt økonomisk posisjon, da gjennom ulike hjelpeorganisasjoner.

Det må også sies at, på tross av distinksjonen som er gjort mellom språk og kultur og økonomi her, er dette selvsagt faktorer som er sammenbundet. Eksempelvis vil det å beherske språket ha positive følger for både tilpasningen til skolesystemet og stillingen på arbeidsmarkedet, som da kan gi bedre økonomiske levekår. For å konkludere kan vi slå fast at både familie, frivillige organisasjoner og arbeidslivet kan komme med vesentlige positive bidrag hva angår flyktningers levekår og livskvalitet. Hva som er skrevet representerer imidlertid kun et begrenset sett med synspunkt på en omfattende diskusjon. Levekår og livskvalitet er vide begrep, som ikke kan begrenses til språklig og kulturell integrering og økonomiske levekår. Uansett kan det slås fast at de tre arenaene har stort potensial i denne settingen.
